

מושב פתיחה*

מר שאוקי ח'טיב¹

באוקטובר 2000 יצא הציבור הערבי להשמיע את קולו נגד הכיבוש ומעשיו בגדה המערבית וברצועת עזה, ונגד הפגיעה בבטווי קיומו של הציבור הערבי במדינה. אך הממסד הישראלי רצה ללמד ציבור זה לקח, ולהבהיר לו שהוא עודנו תחת מבחן ושהוא, כלומר, הממסד הישראלי, טרם החליט באם אזרחים אלה הם אזרחים שווים. נהפוך הוא, בתודעתו של מקבל ההחלטות בממסד הישראלי, אזרחים אלה עודם חלק מהאויב. לפיכך, רציחתם של 13 צעירים באש משטרת מדינתם לא הייתה עניין מקרי, כך גם תגובתה של החברה הישראלית שקראה לנקמה. דבר זה הוכיח ומוכיח את נכונות הדברים שאמרנו ומה שאמרתי תמיד, שמקבל ההחלטות, והציבור הישראלי בכללותו, רואים אותנו כאויבים. אך אנו, כחברה מנוסה הרוצה לחיות ולשאוף לעתיד; מתוך תפיסתנו למובן האזרחות במדינה הטוענת שהיא דמוקרטית, וכן מתוך תפיסתנו את הדמוקרטיה, את החוק ואת המשטר; ראינו שלא ניתן יהיה לברר מעשה פשע כזה, אשר בוצע כנגד המיעוט הערבי, אלא על ידי ועדת חקירה ממלכתית. ומכאן נבעה התעקשותה של ועדת המעקב על הקמת הועדה.

לאחר הקמת ועדת החקירה הממלכתית, השמענו דברי ביקורת רבים כלפיה וכלפי אופן פעולתה. כך למשל, הבענו בקורת, באמצעות מרכז עדאלה, אודות כתב מינויה של הועדה, ומיד אחרי מינוי חבריה הבענו את חששנו מסמכויות ועדת החקירה כפי שאלה נקבעו בכתב המינוי אשר הסמיך את הועדה לחקור את התנהגות המסיתים והמארגנים מבין המשתתפים במאורעות מכל המגזרים. הסמכה זו, לחקור את "התנהגות המסיתים", כוונה לפוליטיקאים הערבים.

ועדת החקירה הממלכתית פרסמה את מסקנותיה כבר לפני שנה, אולם היא לא חידשה לנו מאומה בעניין. בדו"ח נכתב כי המיעוט הערבי בישראל הוא מיעוט ילידי, אולם זה איננו חדש עבורנו, ובמקביל, ועדת החקירה הממלכתית לא סיפקה לנו תשובות אודות זהותם של הרוצחים מקרב אנשי המשטרה.

לאחר עיון מעמיק בדו"ח ועדת החקירה הממלכתית, חברי ועדת המעקב קיבלו החלטה הדוחה את ההשוואה אשר עשתה הועדה בין המנהיגות הפוליטית הערבית לבין מקבלי ההחלטות. יחד עם זאת, ולמרות הביקורת שלנו על דו"ח ועדת החקירה הממלכתית, אנו הצהרנו על חשיבותו כמסמך רשמי, ודרשנו מהממשלה ליישם בפועל את המלצותיו. אולם, ממשלת ישראל הקימה מצידה ועדה פוליטית – ועדת לפיד – שכללה חברים מהימין הקיצוני שמאמינים בטרנספר נגד הערבים. ועדה זו רוקנה את דו"ח ועדת החקירה הממלכתית מכל תוכן חיובי. אנחנו, מצידנו, בועדת המעקב החרמנו את הועדה הפוליטית הזו.

התיק של אוקטובר עודנו חי, כיוון שלא קיבלנו תשובות ברורות. מסיבה זו הכרזנו על שביתה ויזמנו והשתתפנו בפעילויות רבות לזכר יום זה. וביקשנו מבתי הספר לחנך את תלמידיהם בכל הנוגע לאוקטובר 2000. המטרה הייתה העברת מסר לחברה היהודית.

ברצוני להדגיש שוב שכתב האישום עודנו פתוח ויישאר פתוח כל עוד לא קיבלנו תשובות ברורות וחד משמעיות.

* טקסט זה הוא סיכום לדברי פתיחה שנשא מר שאוקי ח'טיב בכנס "אוקטובר 2000: זיכרון למחאה", שארגן מרכז עדאלה, ועדת המעקב העליונה לענייני ערבים בישראל וועדת משפחות הרוגי אוקטובר 2000, בנצרת ביום 2.10.2004.
¹ יו"ר ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל